

Dragica Haramija, Janja Batič

Andrej Rozman Roza: Čofli.

Ilustriral Zvonko Čoh.

Ljubljana: Mladinska knjiga (Zbirka Deteljica), 2012.

Kratkoprozna zbirka enaindvajsetih fantastičnih prigod z naslovom *Čofli* Andreja Rozmana Roze in Zvonka Čoha predstavlja zanimiv vpogled v življenje čoflov in ljudi oziroma, natančneje, razkriva, kako družina čoflov sobiva s človeško družino. Posamezna poglavja so zaokrožene celote, zgodbe povezujejo isti literarni liki, književni čas pripovedi je kratek, saj so dogodki nizani z veliko naglico, s čimer pisatelj krepi pustolovsko plat zgodbe. Realni književni prostor je omejen na stanovanje Milenkine družine in na bližnjo okolico, fantastični prostor pa na podzemno jamo, prebivališče čoflov. Čofli namreč “živijo v podzemlju pod Rožnikom. Pet jih je in hodijo ven le ponoči”, družino pa sestavljajo mama Zemljomila, oče Vodoslav in otroci Mehurčica, Čof in Valčica. Njihova ne najlepša, a pomembna lastnost je požrešnost, zaradi nje se dogajanje pogosto zaplete. Čofli so sicer prijazna bitja, a zaradi velikanskega apetita vsakič znova zabredejo v težave. Ko se je radovedni Čof nekega dne odkradel od doma, je v človeškem svetu hitro našel deklico Milenko, ki si ga je zaželela za domačo žival. Čof se tu odlično znajde, v Milenkino družino vnese, sicer s čudežno močjo svojega pogleda, razumevanje in prijaznost. Stik med realnim svetom ljudi in fantastičnimi bitji, ki pa prebivajo v našem svetu, je najprej skrit in omejen le na Milenkino družino.

Čofli, ki se sicer sporazumevajo z radijskimi signali in so, s stališča človeške stvarnosti, ves čas tiho, svojo personifikacijo dokažejo s ponavljanjem teksta iz risanke, a se, kar se tiče človeškega jezika, pri tem tudi ustavijo. Pomemben fantastični atribut je njihov hipnotizirajoč pogled, s katerim lahko izboljšajo človeški značaj.

Likovno podobo čoflov je ustvaril Zvonko Čoh in pri tem izhajal iz opisa, ki pravi, da so “kosmati kot medvedki” in se pogovarjajo s “signali, ki potujejo po zraku podobno kot telefonski”. Ilustrator jih je na naslovnici

upodobil tesno skupaj ter jih postavil med ostanke hrane (obglodano jabolko, slaščice, sir, čebula), s čimer je že nakazal njihovo močno željo po hrani. Družinski člani so si na prvi pogled zelo podobni, a ob prebranem besedilu na naslovnici brez težav prepoznamo mamo s sklenjenimi rokami, v ozadju stoječega očeta ter Čofa, najmanjšo Mehurčico in Valčico. Ženski liki so naslikani v rdeče oranžnih odtenkih in imajo na glavah lično zavite antene, medtem ko so moški liki rjavih odtenkov, njihove antene pa so povsem navadne, ravne. Ročno izpisan naslov dela je oblikovno skladen z ilustracijami in se ponovi tudi na notranji naslovnici. Posamezne prigode so dopolnjene z zgovornimi ilustracijami. V poglavju *Čof se naredi bolnega* ilustraciji razkrijeta, kako čofli hipnotizirajo psa (repeticija belih polkrožnih črt), da sladko zaspi, in kako se družina stisne skupaj v že znano postavitev z naslovnice. V poglavju *Čof pride med ljudi* ujamemo Čofa v trenutkih, ko skoči v reko in stopi pred šolski orkester, ki mu dirigira Tihomir Grom. Ilustrator je dirigenta upodobil s tankimi brčicami in čevlji z odvezanimi vezalkami. Poglavje *Nenavadna moč* prikazuje Milenko, ki sedi na klopi z violinskim kovčkom v naročju. Kovček je odprt, v njem pa sedi Čof in skrajno radovedno opazuje deklico, ki se praska z desnico po laseh, kot bi razmišljala, kaj na stori. V naslednji ilustraciji prestrašena in v obrambni drži sedi na klopi, Čof pa hipnotizira gospodično Kiti in njene ga psa Nerona. V poglavju *Čof sreča Milenkinega očeta* ilustrator upodobi Čofa, kako iz torbe na kuhinjski mizi skoči v lonec z golažem in nad vsem tem precej zaskrbljeno Milenko, skozi odprta vrata pa se odpira pogled na razburjenega očeta za računalnikom. Tudi ilustracije v nadaljevanju spretno pripovedujejo zgodbo v jeziku barv in podob. Tako poglavje *Domača žival* prikaže dogajanje v Milenkini prijetno otroško urejeni sobi, poglavje *Iskanje se začne* pa zasleduje Milenko na poti v šolo po živahno polni ulici. Vsemu temu čofli ne smejo manjkati: vidimo "čudnega neznanca", ki v resnici ni nihče drug kot čofli v človeški preobleki. V *Poti skozi mesto* so upodobljeni čofli, ki na veliko začudenje mimooidočih skočijo iz človeške preobleke in se poženejo proti desni v smeri Čofovega signala. V poglavju *Ugrabitev* Milenka teče za bežečim Tihomirjem Gromom v vijoličasti obleki, s črnimi čevlji ter kovčkom v roki. Proti Milenki tečejo policisti, dogajanje spremljajo novinarji, vse skupaj je precej živahno. *Po Čofovem odhodu* prikazuje Milenko v postelji, ko si ravno mane oči, svetilka osvetljuje družino čoflov ob njeni postelji, v *Čofli so spet nazaj* pa Milenka, njen oče ter čofli opazujejo žalostno reko sredi gozda, polno smeti. V naslednjem poglavju *Veselo čofotanje in posledice* mama sredi kopalnice zgroženo opazuje čofle, kako veselo čofotajo v kadi, polni vode, in škropijo po kopalnici. V poglavju *Težave zaradi velikega apetita*

so upodobljeni čofli, ki sedijo na kavču tesno skupaj in povsem nedolžno gledajo televizijo. Skozi vrata v sobo vstopi jezni oče, pri čemer lahko že iz same ilustracije in naslova poglavja sklepamo, kakšno nevšečnost so povzročili čofli. V poglavju *Čofli presenetijo, mama pa še bolj* sta pred kavčem upodobljeni obe družini, Milenkina, ki se sklanja k škatli, in Čofova, ki kuka iz škatle. Poglavja *Mamini gledališki načrti*, *Gledališke vaje prekine nekaj pomembnejšega*, *Reševanje hrasta*, *Gledališče bo, a tudi hrast ostane*, *Nekaj zabave in vse večje težave*, *Konec skrivnosti*, *Čofli so šli, a vsega še ni konec* ter *Gledališka predstava* nadaljujejo slog duhovito zgovornih ilustracij, ki dopolnjujejo zabavne prigode nenasitnih čoflov.

Ilustrator je v vsakem poglavju osvetlil dogodek, ki je najbolj pripoveden, dinamičen ali ključen del poglavja. Izjemno živo in živahno je prikazal družino čoflov, ki je v besedilu skopo opisana, v celoti pa je izgradil vizualno podobo človeške družine. Vizualna podoba Milenke in njenih staršev v besedilu ni podana, prizorišče dogajanja je le omenjeno. Zvonko Čoh je s svojo prepoznavno likovno govorico zgodbe odlično predstavil in nadgradil, na nekaterih mestih tudi spretno dopolnil. Tako sta na primer gospodična Kiti, ki je Milenko fotografirala s Čofom, in gospa, ki jo je prepoznala po fotografiji, ista oseba. Po besedilu tega ne bi mogli sklepati, ilustracije pa so zelo jasne, saj prikažejo isto žensko (vijoličast klobuk, svetlo modra majica, okrogel nos, visoki rožnati škornji, črne hlače in vijoličasta jakna). In če je na prvi pogled knjižna ilustracija videti le kot prijazen dodatek besedilu, lahko pri prebranih zgodbah opazimo, da je mnogo več kot to.

Dogodivščine Čofa in Milenke ter njunih družin so humorne, zabavne, polne dramatičnih preobratov, ki pa se vendarle iztečejo v srečen konec: čofli se vrnejo domov v podzemlje, Milenkina družina pa uspešno debitira z gledališko priredbo Sneguljčice.